

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน กับคุณลักษณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งจะเสนอตามลำดับดังนี้

5.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

5.2 วิธีดำเนินการวิจัย

5.3 สรุปผลการวิจัย

5.4 อภิปรายผลการวิจัย

5.5 ข้อเสนอแนะ

5.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาถึงระดับการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ระดับคุณลักษณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน กับคุณลักษณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

5.2 วิธีดำเนินการวิจัย

5.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษาในครั้งนี้ ประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 7,809 คน ผู้วิจัยได้กำหนดเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 375 คน

5.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามขอบข่ายการปฏิบัติงานด้านวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน และคุณภาพนักเรียนด้านคุณลักษณะของนักเรียน โดยได้รับการตรวจสอบแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นได้นำเครื่องมือไปทดลองใช้ (Try out) กับครูโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองชัยภูมิ จำนวน 38 คน เพื่อตรวจสอบหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ(Reliability) ปรากฏว่าได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ 0.944

5.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้นำเครื่องมือจำนวน 375 ชุดไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตัวเองและได้ข้อมูลที่มีความสมบูรณ์ใช้เป็นข้อมูลในการวิจัยได้จำนวน 364 คน คิดเป็นร้อยละ 92.00

5.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC⁺ (Statistical Package for the Social Science/Personal Computer) วิเคราะห์หาค่า ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ แบบ Pearson product moment correlation coefficient.

5.3 สรุปผลการวิจัย

จากการการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกับคุณลักษณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

5.3.1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามโดยภาพรวมของการวิจัยในครั้งนี้ พบว่าส่วนใหญ่จะเป็นเพศชาย ที่มีอายุอยู่ระหว่าง 31-40 ปี โดยเป็นครูผู้สอนมากกว่าผู้บริหารโรงเรียนมีอายุราชการ

อยู่ระหว่าง 11-15 ปี มากที่สุด มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรีร้อยละ 90.20 และปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดกลางเป็นส่วนมาก

5.3.2 การปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา

1) ภาพรวมของการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน

โดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน งานด้านการเรียนการสอนมีการปฏิบัติมากที่สุด รองลงมาคืองานด้านการวัดผลและประเมินผล งานห้องสมุด งานด้านประชุมอบรมทางวิชาการ งานด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ งานด้านวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน และปฏิบัติน้อยที่สุดคืองานด้านการนิเทศภายใน

2) ด้านการเรียนการสอน

การปฏิบัติงานในด้านการเรียนการสอน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกงาน โดยงานการจัดครูเข้าสอนโดยคำนึงถึงความเหมาะสมมีระดับการปฏิบัติสูงสุด รองลงมาคืองานการตรวจสอบการจัดตารางสอนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับอัตราเวลาเรียน งานการส่งเสริมการจัดห้องเรียน วัสดุครุภัณฑ์ให้เหมาะสมเพียงพอและสอดคล้องกับจำนวนนักเรียน งานการส่งเสริมให้มีการจัดทำแผนการสอนครบถ้วนทุกชั้น ทุกกลุ่มประสบการณ์ และลำดับสุดท้ายคืองานการติดตามช่วยเหลือแก่ครูและนักเรียนที่มีปัญหาเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน

3) ด้านงานวัดผลและประเมินผล

การปฏิบัติงานด้านงานวัดผลและประเมินผล มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุก ๆ งาน โดยงานที่มีการปฏิบัติสูงสุดคือ งานการวางแผนกำหนดระยะเวลาการวัดและประเมินผลและจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับหลักสูตรและเวลาเรียน รองลงมาคือ งานการศึกษาทำความเข้าใจในระเบียบการวัดและประเมินผล จนสามารถอธิบายหรือชี้แจงให้ครูผู้สอนเข้าใจและปฏิบัติได้ งานการติดตามและตรวจสอบเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวัดผลประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ งานการส่งเสริมการสร้างเครื่องมือวัดผลที่มีคุณภาพ ปรับปรุงการสร้างข้อสอบของครูให้มีมาตรฐานและมีประสิทธิภาพ และงานการส่งเสริมให้มีการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกกลุ่มวิชาทุกระดับชั้นและนำผลการวิเคราะห์มาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนเป็นงานลำดับสุดท้าย

4) การปฏิบัติงานด้านงานห้องสมุด

โดยภาพรวม การปฏิบัติงานด้านงานห้องสมุด อยู่ในระดับมาก โดยงานการจัดให้มีห้อง

สมุดหรือมูมนหนังสือที่เหมาะสมและสอดคล้องกับจำนวนนักเรียน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ งานการจัดให้มีเจ้าหน้าที่ห้องสมุดและคณะกรรมการห้องสมุดเป็นผู้รับผิดชอบห้องสมุด งานการจัดหาวัสดุครุภัณฑ์ที่จำเป็นสำหรับห้องสมุดให้เพียงพอ งานการสนับสนุนครูผู้สอนให้ใช้ห้องสมุดในการพัฒนาการเรียนการสอน งานการส่งเสริมการจัดหาหนังสือห้องสมุดให้เพียงพอจัดให้มีการทำทะเบียนหนังสือ สถิติการใช้บริการและการยืมหนังสืออย่างมีระบบ และงานที่มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับ ปานกลาง คืองานการประเมินผลการดำเนินงานห้องสมุดเมื่อสิ้นภาคเรียนหรือสิ้นปีการศึกษา

5) ด้านงานประชุมอบรมทางวิชาการ

การปฏิบัติงานด้านงานประชุมอบรมทางวิชาการ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดทุกงานโดยงานที่มีการปฏิบัติสูงสุดคือ การสนับสนุนให้ครูมีโอกาสดำเนินการเข้ารับการประชุมอบรมทางวิชาการที่สถาบันหรือหน่วยงานอื่นจัดขึ้น เพื่อนำความรู้มาพัฒนาการเรียนการสอน รองลงมาคืองานการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการเพื่อวางแผนกำหนดงานที่จะประชุมอบรม งานการประเมินผลการประชุมอบรมทุกครั้งแล้วนำผลมาปรับปรุงการเรียนการสอน งานการส่งเสริมให้มีการรายงานผลการไปประชุมอบรมหรือสัมมนาด้านวิชาการทุกครั้ง และงานสุดท้ายคือการจัดให้มีการประชุมอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับปัญหาของงานวิชาการในโรงเรียน

6) ด้านหลักสูตรการนำหลักสูตรไปใช้

โดยภาพรวม การปฏิบัติงานด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้อยู่ในระดับมาก โดยมีงานการจัดให้มีเอกสารหลักสูตรให้เพียงพอและครบถ้วนทุกระดับชั้น มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ งานการจัดให้มีการศึกษาและทำความเข้าใจในหลักสูตรร่วมกับครูผู้สอน งานการวางแผนการนำหลักสูตรไปใช้ก่อนเปิดทำการสอน งานการนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและงานการนำหลักสูตรไปใช้เป็นระยะตามความเหมาะสม และงานที่มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางคือ งานการดำเนินการแก้ไขปัญหที่เกิดจากการใช้หลักสูตร โดยการวิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุ ทั้งในส่วนของบุคลากรและปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง

7) ด้านงานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน

การปฏิบัติงานในด้านงานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน มีการปฏิบัติในภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยงานการจัดหาและบริการวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนร่วมกับครูมีการปฏิบัติมากที่สุด รองลงมาคือ งานการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูรู้จักการ

ผลิต การใช้และการเก็บบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอน งานการส่งเสริมให้มีศูนย์สื่อการเรียนการสอนและศูนย์วิชาการของโรงเรียน และงานที่มีระดับปานกลางคืองานการติดตามและประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ

8) การปฏิบัติงานด้านงานนิเทศภายใน

โดยภาพรวม การปฏิบัติงานด้านงานนิเทศภายใน อยู่ในระดับมาก โดยงานที่มีการปฏิบัติ อยู่ในระดับมากที่สุดคือ งานการสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการรองลงมาคือ งานการวางแผนหลักสูตรและวิธีการปฏิบัติในการนิเทศภายในอย่างชัดเจน งานการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายใน จากครูที่มีความเหมาะสม ร่วมเป็นกรรมการ งานการเชื่อมโยงโรงเรียน สังเกตการสอนเพื่อทราบปัญหาและพฤติกรรมกรรมการเรียนการสอนของครูและนักเรียน โดยมีแบบบันทึกการสังเกตการสอน และงานที่มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง คือ งานการประเมินผลนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

5.3.3 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

โดยภาพรวม มีระดับคุณลักษณะ อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีระดับคุณลักษณะสูงสุดคือ ด้านคุณธรรมบางประการซึ่งเป็นลักษณะนิสัยที่ดีของคนไทยและควรปลูกฝัง รองลงมาคือด้านลักษณะนิสัยบางประการที่ควรสร้างเสริมหรือปลูกฝัง และลำดับสุดท้ายคือคุณสมบัติที่ต้องการเน้น

1) ด้านคุณสมบัติที่ต้องการเน้น

ในภาพรวมมีระดับคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก โดยคุณลักษณะที่อยู่ในระดับสูงสุดคือความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา รู้จักยกย่องผู้อื่น รองลงมาคือคุณลักษณะของความเป็นผู้เสียสละเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมไม่เห็นแก่ตัว คุณลักษณะของการรู้จักเป็นผู้ให้ ผู้รับ ผู้นำ และผู้ตามที่ดี คุณลักษณะของความซื่อสัตย์สุจริต ซื่อสัตย์ ประหยัดและอดทน คุณลักษณะของการมีวินัยในตนเอง มุ่งมั่นในการทำงานให้สำเร็จ และคุณลักษณะของการมีขั้นตอนการวิจารณ์ รู้จักแก้ปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธี ส่วนคุณลักษณะของการรู้จักคิดวิจารณ์และตัดสินใจอย่างมีเหตุผล อยู่ในระดับปานกลาง

2) ด้านลักษณะนิสัยบางประการที่ควรสร้างเสริมหรือปลูกฝัง

โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก คุณลักษณะที่มีระดับคุณลักษณะสูงสุดคือ คุณลักษณะของความเป็นผู้มีสุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ มีอัตราการลาป่วยน้อย รองลงมาคือ คุณลักษณะของการเข้าร่วมกิจกรรมด้านศาสนา ศิลปะวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่นและของชาติด้วยความ

เต็มใจ คุณลักษณะของการเป็นผู้เชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข คุณลักษณะของการใช้สิทธิ โดยเคารพสิทธิของคนอื่นและปฏิบัติหน้าที่ของคนอย่างเหมาะสม คุณลักษณะของการปรับตัวให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมสิ่งแวดล้อมและวิทยาการใหม่ ๆ คุณลักษณะของการเป็นผู้มีความรู้สึกชื่นชมในศิลปวัฒนธรรมของชาติ คุณลักษณะของการเป็นผู้ไม่หาความรู้ด้วยตนเอง คุณลักษณะของการรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และลำดับสุดท้ายคือคุณลักษณะของการเป็นผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

3) ด้านคุณธรรมบางประการ ซึ่งเป็นลักษณะนิสัยที่ดีของคนไทยและควรปลูกฝัง

โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก คุณลักษณะที่มีระดับคุณลักษณะสูงสุดคือ คุณลักษณะของการแสดงความเป็นผู้มีกตัญญูต่อบุคคลที่มีพระคุณ รองลงมาคือ คุณลักษณะของความสามัคคีกลมเกลียวกัน รักหมู่คณะ คุณลักษณะของการให้ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อบุคคลอื่น และลำดับสุดท้ายคือคุณลักษณะของความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อสังคม

5.3.4 ความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา กับคุณลักษณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

1) ภาพรวม

จากผลการวิจัยในภาพรวม พบว่ามีความสัมพันธ์ต่อกันในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง คือ .486

2) ความสัมพันธ์ระหว่าง ภาพรวมของคุณลักษณะของนักเรียนกับตัวแปรแต่ละด้านของการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน

ภาพรวมของคุณลักษณะนักเรียนกับตัวแปรแต่ละด้าน มีความสัมพันธ์ต่อกันในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุด คืองานด้านห้องสมุด รองลงมาคืองานด้านประชุมอบรมทางวิชาการ งานด้านการเรียนการสอน งานด้านวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน งานด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ งานด้านวัดผลประเมินผล และสัมพันธ์กับงานด้านการนิเทศภายใน น้อยที่สุด

3) ความสัมพันธ์ระหว่าง ภาพรวมของการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกับตัวแปรด้านต่าง ๆ ของคุณลักษณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ภาพรวมของการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารกับตัวแปรด้านต่าง ๆ ของคุณลักษณะพบว่า

มีความสัมพันธ์กันในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุดคือลักษณะนิสัยบางประการที่ควรสร้างเสริมหรือปลูกฝัง รองลงมาคือคุณสมบัติที่ต้องการเน้น และสัมพันธ์กันน้อยที่สุดคือคุณธรรมบางประการซึ่งเป็นลักษณะนิสัยที่ดีของคนไทยและควรปลูกฝัง

4) ความสัมพันธ์ระหว่าง ตัวแปรแต่ละด้านของการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกับตัวแปรของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

พบว่า ตัวแปรแต่ละด้านมีความสัมพันธ์กันในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งสามารถจัดกลุ่มลำดับความสัมพันธ์ได้ดังนี้

(1) ความสัมพันธ์ระหว่าง คุณลักษณะที่ต้องการเน้น กับตัวแปรแต่ละด้านของการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน พบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) สองลำดับที่สูงสุด ซึ่งสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง คือความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะที่ต้องการเน้นกับงานด้านประชุมอบรมทางวิชาการและความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะที่ต้องการเน้นกับงานด้านห้องสมุด ส่วนที่สัมพันธ์กันในระดับปานกลางเช่นกัน แต่น้อยที่สุดสองลำดับคือความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะที่ต้องการเน้นกับงานด้านวัดผลและประเมินผล และความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะที่ต้องการเน้นกับงานด้านการนิเทศภายใน

(2) ความสัมพันธ์ระหว่าง ลักษณะนิสัยบางประการที่ควรสร้างเสริมหรือปลูกฝังกับตัวแปรแต่ละด้านของการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา พบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) สองลำดับที่สูงสุด ซึ่งสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง คือความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะนิสัยบางประการที่ควรสร้างเสริมหรือปลูกฝังกับงานด้านห้องสมุด และความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะนิสัยบางประการที่ควรสร้างเสริมหรือปลูกฝังกับงานด้านประชุมอบรมทางวิชาการ ส่วนที่สัมพันธ์กันในระดับปานกลางเช่นกัน แต่น้อยที่สุดสองลำดับคือ ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะนิสัยบางประการที่ควรสร้างเสริมหรือปลูกฝังกับงานด้านการนิเทศภายใน และความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะนิสัยบางประการที่ควรสร้างเสริมหรือปลูกฝังกับงานงานด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้

(3) ความสัมพันธ์ระหว่าง คุณธรรมบางประการซึ่งเป็นลักษณะนิสัยที่ดีของคนไทยและควรปลูกฝังกับตัวแปรแต่ละด้านของการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา พบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) สองลำดับที่สูงสุด ซึ่งสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง คือความสัมพันธ์ระหว่างคุณธรรมบางประการซึ่งเป็นลักษณะนิสัยที่ดีของคนไทยและควรปลูกฝัง กับงานด้าน

ห้องสมุด และความสัมพันธ์ระหว่างคุณธรรมบางประการซึ่งเป็นลักษณะนิสัยที่ดีของคนไทยและควรปลูกฝังกับงานด้านการเรียนการสอน ส่วนที่สัมพันธ์กันในระดับปานกลางเช่นกัน แต่น้อยที่สุดสองลำดับคือ ความสัมพันธ์ระหว่างคุณธรรมบางประการซึ่งเป็นลักษณะนิสัยที่ดีของคนไทยและควรปลูกฝังกับงานด้านการนิเทศภายใน และความสัมพันธ์ระหว่างคุณธรรมบางประการซึ่งเป็นลักษณะนิสัยที่ดีของคนไทยและควรปลูกฝังกับงานด้านวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน

5.4 อภิปรายผลการวิจัย

5.4.1 ระดับการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

1) ภาพรวม

จากผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดนครราชสีมา มีระดับของการปฏิบัติงานวิชาการอยู่ในระดับมากในทุก ๆ ด้าน ซึ่งแตกต่างกับผลการวิจัยของ วิเชียร นพพลรัง(2532) ที่พบว่าการปฏิบัติงานวิชาการอยู่ในระดับที่ไม่มากนัก ทั้งนี้อาจเป็นผลมาเนื่องจากการทำงานที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้มีนโยบายให้หน่วยงานในสังกัด จัดให้มีการฝึกอบรมเพื่อ พัฒนาความรู้ความสามารถให้แก่ผู้บริหารโรงเรียนอยู่เป็นประจำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการฝึกอบรมตามโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาในเรื่องของหลักการบริหารงานและหลักของการปฏิบัติงานในสถานศึกษา ตลอดจนการคัดเลือกผู้บริหารโรงเรียนตั้งแต่ปี 2529 เป็นต้นมาต้องผ่านการสอบคัดเลือกและผ่านการฝึกอบรมเข้มจากสถาบันพัฒนาผู้บริหาร ดังนั้นจึงน่าจะเป็นผลทำให้ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจและให้ความสำคัญต่อการปฏิบัติงานวิชาการเป็นอย่างดี ทำให้ผลการวิจัยโดยภาพรวมอยู่ในเกณฑ์มาก อย่างไรก็ตามยังมีข้อที่น่าสังเกตอีกประการหนึ่งคือ ระดับการปฏิบัติงานวิชาการในด้านการเรียนการสอน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์สูงสุด อาจเป็นผลมาจากการที่สำนักงานการศึกษาจังหวัดนครราชสีมา มีการจัดอันดับแสดงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในทุกระดับชั้นเป็นประจำทุกปี ทั้งในระดับจังหวัดและในระดับอำเภอ นอกจากนี้ทางหน่วยงานต้นสังกัดทุกระดับยังได้ให้ความสำคัญและเร่งรัดงานในด้านนี้อย่างจริงจัง จึงเป็นผลทำให้หน่วยงานระดับปฏิบัติ ซึ่งหมายถึงโรงเรียนรวมทั้งตัวผู้บริหาร ต้องเร่งรัดตัวเอง

ปฏิบัติงานสนองนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด พร้อมทั้งหาวิธีการดำเนินการเพื่อยกระดับผลการปฏิบัติงานโรงเรียนของตัวเองให้สูงขึ้น นอกจากนี้จากผลการวิจัยยังพบอีกว่า งานด้านการนิเทศภายใน ถึงแม้จะมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากก็ตาม แต่ค่าเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ต่ำสุดในบรรดางานทุกงาน จึงเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่า แม้งานนิเทศภายในจะเป็นงานหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการส่งเสริมพัฒนาปรับปรุงประสิทธิภาพของการเรียนการสอนก็ตาม แต่ผู้บริหารก็ยังคงให้ความสำคัญต่องานด้านนี้ไม่มากนัก ซึ่งควรจะต้องค้นหาปัญหาหรือสรรหามาตรการเร่งรัดและพัฒนาต่อไป

2) ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้

จากผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา มีระดับของการปฏิบัติงานวิชาการด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ อยู่ในระดับมาก ซึ่งผลที่พบแตกต่างไปจาก หนูพิศ คลังภูเขียว (2537) ที่พบว่าการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารในด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นผลมาเนื่องจาก ผู้บริหารโรงเรียนในปัจจุบัน เห็นความสำคัญของหลักสูตร ซึ่งเปรียบเสมือนเข็มทิศชี้ทางให้เดินได้อย่างถูกต้อง นอกจากนี้ ยังแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารส่วนใหญ่มีการพัฒนาในด้านความรู้ความเข้าใจหลักสูตรและการนำหลักสูตรมาใช้ จึงทำให้ผลการวิจัยเกือบทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะในเรื่องการจัดให้มีเอกสารหลักสูตรให้เพียงพอและครบถ้วนทุกระดับชั้นเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุดและเด่นกว่าเรื่องอื่น ๆ ซึ่งอาจเป็นเพราะปัจจุบันเอกสารหลักสูตรต่าง ๆ นั้นได้รับการจัดสรรและสนับสนุนอย่างพอเพียงจากทางราชการอยู่แล้ว จึงทำให้ผลการวิจัยในด้านนี้อยู่ในระดับมากจนเห็นผลได้สูง แตกต่างจากเรื่องอื่น ๆ ในด้านเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิเชียร นพพลรัง (2532) ที่พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีเอกสารหลักสูตรตามเกณฑ์ของกระทรวงศึกษาธิการ โดยได้รับจากกรมเจ้าสังกัด โรงเรียนส่วนใหญ่จึงอ่านขอความสะดวกให้ครูใช้เอกสารหลักสูตรโดยวิธีจัดหาให้อย่างเพียงพอกับความต้องการ ส่วนข้อที่น่าสังเกตประการหนึ่งคือ การดำเนินการแก้ไขปัญหที่เกิดจากการใช้หลักสูตรโดยการวิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุ ทั้งในส่วนของคุณครูและปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง พบว่ามีระดับของการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งอาจเป็นผลเนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนมีการปฏิบัติงานในด้านนี้อยู่ในระดับมากเกือบทุกงาน จึงทำให้ปัญหาที่ตามในด้านนี้มีไม่มากนัก และทำให้ดูเหมือนว่าผู้บริหารโรงเรียนมีการดำเนินการแก้ไขปัญหที่เกิดจากการใช้หลักสูตร โดยการวิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุไม่มากนัก หรือสาเหตุอีก

ประการหนึ่งอาจเนื่องมาจาก ปัญหาของการขาดประสบการณ์ในการวิเคราะห์แก้ปัญหา จึงทำให้ ผลออกมาดังเช่นปรากฏ ซึ่งควรต้องมีการศึกษาวิเคราะห์ปัญหานั้นต่อไปว่าเป็นเพราะสาเหตุใด และควรจะทำอย่างไร

3) ด้านการเรียนการสอน

จากผลการวิจัย พบว่า การปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ในด้านการเรียนการสอน โดยภาพรวมมีการปฏิบัติ อยู่ในระดับมากทุกงาน โดยผู้บริหารให้ความสำคัญต่อการจัดครูเข้าสอนและคำนึงถึงความเหมาะสมมากที่สุด สอดคล้องกับสรวง วรอินทร์ (2535) ที่พบว่า บทบาทการบริหารงานวิชาการที่มีค่าเฉลี่ย สูงสุดคืองานการประชุมครูเพื่อขอความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดชั้นเรียน จัดครูเข้าสอนประจำชั้น และจัดทำตารางสอน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2535) ซึ่งได้กล่าวไว้ว่า การจัดครูเข้าสอน ผู้บริหารจำเป็นต้องคัดเลือกผู้ที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับระดับชั้น โดยคำนึงถึงความรู้ความถนัด อารมณ์ นิสสัยใจคอของครูแต่ละคนว่ามีความเหมาะสมที่จะสอนชั้นใด ผู้วิจัยเห็นว่าจุดนี้เป็นจุดเริ่มต้นหรือเป็นพื้นฐาน ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของโรงเรียน ดังนั้นจากผลการวิจัยจึงแสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียน มีการปฏิบัติงานโดยยึดถือว่า เรื่องนี้เป็นภารกิจสำคัญในการบริหารงานของโรงเรียน ในอันที่จะส่งผลให้การปฏิบัติงานในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลมากที่สุดต่อไป นอกจากนี้ เป็นที่น่าสังเกตว่าการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในงานอื่น ๆ ซึ่งผลการวิจัยพบว่ามีระดับการปฏิบัติ อยู่ในระดับมากเช่นกัน และมีเกณฑ์ที่ใกล้เคียงกันในทุกเรื่องอีกด้วย ซึ่งก็น่าจะเป็นการแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ปัจจุบันผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ให้ความสำคัญต่องานด้านการเรียนการสอนมาก จึงเป็นเรื่องที่น่ายินดีเป็นอย่างยิ่งว่าการปฏิบัติงานด้านนี้ของตัวบุคลากรในโรงเรียนมีความพร้อมที่จะก้าวไปข้างหน้าอย่างมาก ดังนั้นหน่วยงานในระดับเหนือขึ้นไปจึงควรให้การส่งเสริมสนับสนุนงานในด้านนี้ให้กับโรงเรียนให้มากยิ่งขึ้น ทั้งในด้านงบประมาณ วัสดุกรรม ตลอดจนเทคโนโลยีและวิทยาการใหม่ ๆ ในอันที่จะทำให้งานด้านนี้ของโรงเรียนเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดต่อไป

4) งานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน

จากผลการวิจัย พบว่า การปฏิบัติงานวิชาการในด้านงานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน มีการปฏิบัติในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งแตกต่างจากผลการวิจัยของ วีรวรรณ เทพรักษ์(2534) วิศิษฐ์ ขวัญเมือง(2536)และหนูพิศ คลังภูเขียว(2537) ที่พบว่าการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารในด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งงานที่ปฏิบัติมากที่สุด คือการจัดหาและบริการวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนร่วมกับครู ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจดีว่า สื่อเป็นปัจจัยสำคัญอันหนึ่งที่จะเสริมให้กระบวนการเรียนเป็นไปอย่างราบรื่นและเกิดผลสำเร็จต่อภาระกิจของโรงเรียน จึงพยายามให้ความสำคัญต่อเรื่องของการจัดหาเป็นอันดับแรก อย่างไรก็ตามถึงแม้ผู้บริหารส่วนใหญ่จะให้การส่งเสริมสนับสนุนให้ครูรู้จักผลิตสื่อ รู้จักใช้รู้จักเก็บรักษาสื่อและส่งเสริมให้ครูมีสื่อแล้วก็ตาม แต่จากผลการวิจัยยังพบว่า ผู้บริหารยังให้ความสนใจในการติดตามและประเมินผลการใช้สื่อไม่มากนัก ดังนั้นจึงเป็นสิ่งที่หน่วยงานในระดับจังหวัดและระดับอำเภอ ต้องเร่งรัดให้ผู้บริหารโรงเรียนหาทางหรือมาตรการตรวจสอบการปฏิบัติงานในด้านนี้ให้มากยิ่งขึ้น

5) ด้านวัดผลและประเมินผล

จากผลการวิจัย พบว่า การปฏิบัติงานวิชาการ ในด้านงานวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากในทุกงาน สอดคล้อง กับ ชันชัย มหาโพธิ์ (2536)และหนูพิศ คลังภูเขียว (2537) ซึ่งพบว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยเฉพาะงานการวางแผนกำหนดระยะเวลาการวัดผลประเมินผล จัดทำปฏิทินปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับหลักสูตรและเวลาเรียน นั้นมีการปฏิบัติอยู่ในลำดับสูงสุด สาเหตุที่ผลการวิจัยออกมาเช่นนี้ก็น่าจะเป็นผลเนื่องมาจาก ผู้บริหารยังคงเห็นว่างานด้านนี้ ถือเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญยิ่งของการจัดการศึกษา ซึ่งจะทำให้ทราบว่าการจัดการศึกษา ตลอดจนความพยายามต่าง ๆ ของโรงเรียน ในอันที่จะส่งเสริมการเรียนการสอนให้บรรลุผลตามจุดหมายของหลักสูตรนั้น ประสพผลสำเร็จได้มากน้อยเพียงใด เพื่อนำผลที่ได้มาวางแผนพัฒนาปรับปรุงแก้ไขต่อไป จึงเป็นที่น่าสนใจอีกเรื่องหนึ่งว่าการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนที่อยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจอย่างยิ่ง

6) ด้านงานห้องสมุด

จากผลการวิจัย พบว่า การปฏิบัติงานวิชาการด้านงานห้องสมุดของผู้บริหาร ในภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ซึ่งขัดแย้งกับ ชลอ มงคลการุญ (2530), ภิญญู สายนุ้ย (2532) วิเชียร นพพลกรัง (2532) ที่พบว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย โดยมีปัญหาเรื่องสถานที่ หนังสือ ไม่เพียงพอ ไม่มีผู้รับผิดชอบและผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญ จึงแสดงให้เห็นว่าปัจจุบัน ผู้บริหารมีการพัฒนาการปฏิบัติงานได้ดีขึ้น ประกอบกับหน่วยงานระดับสูงให้ความสำคัญกับงานนี้ โดยให้การสนับสนุนงบประมาณเพื่อการนี้มากยิ่งขึ้น เช่นการจัดสรรงบประมาณให้โรงเรียนจัดซื้อหนังสือเข้าห้องสมุดทุกปีการศึกษา นอกจากนี้ยังมีการจัดสรรมาในรูปของหนังสือประเภทต่าง ๆ เป็นประจำ จึงอาจเป็นผลทางอ้อมทำให้ผู้บริหารโรงเรียนต้องเร่งจัดให้มีห้องสมุดหรือมุมหนังสือเกิดขึ้น ดังนั้นงานที่ผู้บริหารส่วนใหญ่มีการปฏิบัติมากที่สุดคือ การจัดให้มีห้องสมุดหรือมุมหนังสือที่เหมาะสมและสอดคล้องกับจำนวนนักเรียน และเป็นไปตามยุทธศาสตร์ชาติเมื่อมีหนังสือจำนวนมากขึ้น ความจำเป็นที่จะต้องมีการจัดการห้องสมุดก็ย่อมต้องเกิดขึ้น โดยมีการกำหนดเจ้าหน้าที่ควบคุม มีการจัดหาวัสดุ ครุภัณฑ์และอื่น ๆ ตามมา ซึ่งทั้งหมดสอดคล้องกับผลการวิจัยในครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมาส่วนใหญ่ ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติงานห้องสมุดเป็นอย่างดี จึงน่าจะเป็นเหตุผลที่ทำให้งานด้านนี้มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนงานการประเมินผลการดำเนินงานห้องสมุดเมื่อสิ้นภาคเรียนหรือสิ้นปีการศึกษา มีผลการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารยังบกพร่องในด้านนี้อยู่ จึงยังคงต้องแก้ไขอยู่บ้างเพื่อให้งานด้านนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

7) ด้านงานนิเทศภายใน

จากผลการวิจัย พบว่า การปฏิบัติงานวิชาการด้านงานนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน มีการปฏิบัติงานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งผลที่ได้แตกต่างวิวรรธน์ เทพรักษ์ (2534) และ หนูนิศ คลังภูเขียว (2537) ที่พบว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีเรื่องของการสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษากับคณะครูมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่ให้ความสำคัญและเข้าใจบทบาทหน้าที่ของการนิเทศภายในเป็นอย่างดีว่า สิ่งแรกที่จะต้องสร้างให้เกิดขึ้นก่อนการนิเทศนั้นคือ การสร้างความเข้าใจร่วมกันเสียก่อน จากนั้นผู้นิเทศจึงสามารถให้การนิเทศได้เต็มที่ ในส่วนผู้รับการนิเทศเองก็พร้อมรับการ

นิเทศและปฏิบัติตามข้อเสนอแนะ ด้วยความเต็มใจ จึงเป็นสิ่งที่น่าดีใจว่าการปฏิบัติงานด้านนี้ของผู้บริหารน่าจะเป็นไปด้วยดี ข้อที่น่าสังเกตอีกประการหนึ่งที่น่าสนใจคือ งานการประเมินผลการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง จากการวิจัย พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารบางส่วนยังคงขาดการปฏิบัติงานในด้านนี้อยู่บ้าง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชลอ มงคลการุณย์ (2530) ได้ศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร พบว่า การนิเทศการศึกษา ขาดการวางแผนการปฏิบัติงานด้านการนิเทศการศึกษาอย่างเป็นระบบ ดังนั้นการปฏิบัติงานในเรื่องการประเมินผลการนิเทศภายใน ควรจะต้องมีการแก้ไขเร่งรัดให้มีการปฏิบัติอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องให้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเร่งรัดการกำกับงานจากหน่วยงานระดับเหนือขึ้นไป เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์และครบวงจรของงานด้านนี้ต่อไป

8) ด้านงานประชุมอบรมทางวิชาการ

จากผลการวิจัย พบว่า การปฏิบัติงานวิชาการในด้านงานประชุมอบรมทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวม มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก และมีความเด่นชัดในเรื่องของการสนับสนุนให้ครูมีโอกาสไปเข้ารับการประชุมอบรมทางวิชาการที่สถาบันหรือหน่วยงานอื่นจัดขึ้น เพื่อนำความรู้มา พัฒนาการเรียนการสอน ส่วนรายชื่ออื่น ๆ ถึงแม้จะอยู่ในเกณฑ์มากก็ตาม แต่ก็ยังเป็นเพียงขั้นพื้นฐานปานกลางขึ้นมาเพียงเล็กน้อย ซึ่งผลการวิจัยที่ได้มีความใกล้เคียงกับหนูพิศ คลังภูเขียว (2537) และ ชันชัช มหาโพธิ์ (2536) ที่พบว่าการปฏิบัติงานในด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง จึงน่าจะเป็นการแสดงให้เห็นว่า งานในด้านต่าง ๆ เหล่านั้น ควรจะต้องเร่งรัดและพัฒนาให้มากยิ่งขึ้นกว่าที่เป็นอยู่

5.4.2 ระดับคุณลักษณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

1) ภาพรวม

จากผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวม นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีระดับคุณลักษณะอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านคุณธรรมบางประการซึ่งเป็นลักษณะนิสัยที่ดีของคนไทย และควรปลูกฝัง มีระดับของคุณลักษณะอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า คุณลักษณะใน

ด้านนี้ของคนไทยเราทุกคน นอกจากจะได้รับการอบรมสั่งสอนสะสมมาจากครอบครัวและสังคมรอบข้างแล้ว โรงเรียนซึ่งเป็นหน่วยงานที่ให้การอบรมสั่งสอนโดยตรงยังเพิ่มเติมคุณลักษณะดังกล่าวอีก กล่าวคือ จากผลการปฏิบัติงานทางด้านวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญและความสนใจในการปฏิบัติงานในอันที่จะส่งผลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จสูงขึ้น และอาจเป็นผลนำไปสู่นักเรียนได้ สอดคล้องกับคำกล่าวของ สัญญา จันทรังษี (2535) ที่ได้กล่าวว่า "คุณภาพการศึกษาระดับประถมศึกษา นั้นขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญต่อสิ่งใด โรงเรียนก็จะได้รับผลในสิ่งนั้น" จึงทำให้คุณลักษณะในด้านนี้ ของนักเรียนอยู่ในระดับมากและสูงสุด

2) ด้านคุณสมบัติที่ต้องการเน้น

จากผลการวิจัย พบว่า คุณลักษณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ด้านคุณสมบัติที่ต้องการเน้น ในภาพรวมของด้านอยู่ในระดับมาก โดยคุณลักษณะเรื่องความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา รู้จักยกย่องผู้อื่นมีระดับพฤติกรรมสูงที่สุด ซึ่งก็เป็นสิ่งที่น่ายินดีว่าการให้การฝึกฝนอบรมทางด้านนี้ของครูเรา มีการปฏิบัติงานอย่างได้ผล แต่คุณลักษณะที่ทุกคนจะต้องร่วมกันปรับปรุงแก้ไขก็คือ การรู้จักคิดวิจารณ์และตัดสินใจอย่างมีเหตุผล เพราะมีระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับปานกลางและอยู่ในเกณฑ์ต่ำที่สุด สาเหตุที่เป็นเช่นนี้น่าจะมีสาเหตุมาจากหลายประการ ประการแรกอาจเกิดจากพฤติกรรมการสอนของตัวครูเอง ซึ่งยังมีพฤติกรรมการสอนแบบเก่า ๆ ที่ยึดตัวเองเป็นศูนย์กลาง สอดคล้องกับ วันทนา เมืองจันทร์ (2530) ที่กล่าวว่า "ครูส่วนใหญ่มีลักษณะการสอนแบบบ่อนให้เด็กเป็นผู้รับ มากกว่าการให้เด็กได้รู้จักคิด วิจารณ์และตัดสินใจอย่างมีเหตุผลด้วยตัวเอง" ประการที่ 2 การรู้จักคิดวิจารณ์และการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล เป็นพฤติกรรมที่สั่งสอนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้ก็จริง แต่ต้องใช้เวลานาน จึงเป็นเรื่องที่โรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องเร่งหาวิธีการหรือมาตรการแก้ไขกันต่อไป

3) ด้านลักษณะนิสัยบางประการที่ควรสร้างเสริมหรือปลูกฝัง

จากผลการวิจัย พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านลักษณะนิสัยบางประการที่ควรสร้างเสริมหรือปลูกฝัง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ในภาพรวม มีระดับคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก โดยมีคุณลักษณะที่เด่นชัดอยู่ในเรื่องของความเป็นผู้

มีสุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ มีอัตราการลาป่วยน้อย เรื่องความเป็นผู้เชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และเรื่องการเข้าร่วมกิจกรรมด้านศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีของท้องถิ่นและของชาติด้วยความเต็มใจ ซึ่งน่าจะเป็นผลมาจากความเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ สามารถที่จะมองเห็นคุณลักษณะของนักเรียนในด้านนี้ได้ชัดเจนมากกว่าด้านอื่น ๆ โดยเฉพาะเรื่องของความเป็นผู้มีสุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ มีอัตราการลาป่วยน้อยเป็นต้น นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นว่าการสร้างเสริมและปลูกฝังคุณลักษณะดังกล่าวบุคลากรในโรงเรียนให้ความสำคัญและให้ความสนใจเป็นอย่างดี ส่วนคุณลักษณะของการเป็นผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และการเป็นผู้ไม่หาความรู้ด้วยตนเองมีผลของระดับคุณลักษณะ อาจเป็นผลมาจากการสร้างเสริมในด้านนี้เป็นไปได้ยาก และต้องใช้เวลา ซึ่งคงจะต้องสรรหาวิธีการหรือมาตรการแก้ไขต่อไป อย่างไรก็ตามก็ตามคุณลักษณะในด้านนี้ถ้ามองในภาพรวม ก็ถือว่าระดับคุณลักษณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ยังคงอยู่ในเกณฑ์ที่น่าพึงพอใจเป็นอย่างยิ่ง

4) ด้านคุณธรรมบางประการซึ่งเป็นลักษณะนิสัยที่ดีของคนไทยและควรปลูกฝัง

ผลการวิจัย พบว่า คุณลักษณะนักเรียนด้านคุณธรรมบางประการซึ่งเป็นลักษณะนิสัยที่ดีของคนไทยและควรปลูกฝัง มีภาพรวมของพฤติกรรมอยู่ในระดับมาก ซึ่งน่าจะแสดงให้เห็นว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดนครราชสีมา มีคุณธรรมที่เหมาะสมอยู่ในระดับสูง โดยเฉพาะเรื่องการแสดงความเป็นผู้มีกตัญญูต่อบุคคลที่มีพระคุณ ซึ่งมีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด

5.4.3 ความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน กับคุณลักษณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในสังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

จากการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกับคุณลักษณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดนครราชสีมา มีความสัมพันธ์ต่อกันในระดับปานกลาง ในทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .434 แสดงให้เห็นว่าการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน

มีแนวโน้มของการปฏิบัติงาน สัมพันธ์สอดคล้องกับคุณลักษณะที่ดีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กล่าวคือ ถ้าผู้บริหารให้ความสำคัญและให้ความสนใจต่อการปฏิบัติงานวิชาการแล้ว แนวโน้มที่อาจเกิดขึ้นควบคู่หรือร้อยรับตามกันมาก็คือคุณลักษณะที่ดีของนักเรียน แต่มีข้อสังเกตอีกประการหนึ่งที่น่าสนใจคือ ผลของการวิจัยที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ไม่มากนักนั้น น่าจะมีสาเหตุมาจาก ตัวแปรที่จะมีแนวโน้มสอดคล้องสัมพันธ์ต่อการก่อให้เกิดคุณลักษณะนิสัยแก่นักเรียนนั้น มีน่าจะอยู่ที่ตัวแปรตัวใดตัวหนึ่งโดยเฉพาะเท่านั้น แต่อาจขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมที่บ้านหรือโรงเรียน หรือตัวครูผู้สอน หรือตัวนักเรียนเองหรือประสบการณ์อื่น ๆ ตามหลักทฤษฎีทางจิตวิทยาที่มีผู้กล่าวไว้ ดังนั้นการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน จึงเป็นเพียงปัจจัยส่วนหนึ่ง ที่มีแนวโน้มสอดคล้องต่อการก่อให้เกิดคุณลักษณะที่ดีของเด็กนักเรียนเท่านั้น

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างภาพรวมของคุณลักษณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับรายด้านของการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนแล้ว พบว่าการปฏิบัติงานด้านห้องสมุดของผู้บริหารโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับภาพรวมของคุณลักษณะของนักเรียนมากที่สุด โดยมีอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้น่าจะมีผลมาจากการที่ผู้บริหาร เป็นผู้ที่สามารถส่งเสริมให้มีการจัดการเกี่ยวกับห้องสมุดได้มากที่สุด ในขณะที่ตัวนักเรียนเองก็สามารถที่จะเข้ารับการบริการโดยตรงกับห้องสมุด ในการค้นคว้าหาความรู้ความเข้าใจในวิชาการด้านต่าง ๆ จนนำไปสู่การปฏิบัติตนและเสริมสร้างลักษณะนิสัย ประสบการณ์ต่าง ๆ ตลอดจนการฝึกฝนตนเองให้เป็นคนมีคุณลักษณะที่ดี สอดคล้องกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2528) ซึ่งกล่าวว่า "ปัจจุบันห้องสมุดเป็นหัวใจสำคัญของการปฏิบัติตามหลักสูตรประถมศึกษา เพราะเป็นแหล่งที่ครูและนักเรียนจำเป็นต้องใช้มากที่สุด ฉะนั้นผู้บริหารโรงเรียนจึงต้องใส่ใจเป็นพิเศษที่จะต้องสร้างสรรค์ให้มีขึ้น" ส่วนการปฏิบัติงานที่มีความสัมพันธ์ที่อยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน แต่มีเกณฑ์ต่ำที่สุดคืองานการนิเทศภายใน ที่เป็นเช่นนี้น่าจะเป็นผลมาจากการปฏิบัติงานนิเทศภายในของผู้บริหารนั้น มีการปฏิสัมพันธ์โดยตรงกับครูมากกว่าตัวนักเรียน จะมีผลกับนักเรียนอยู่บ้างแต่ก็เป็นไปโดยทางอ้อมเท่านั้น

เมื่อพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่าง ภาพรวมของการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกับรายด้านแต่ละด้านของคุณลักษณะนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า คุณลักษณะในด้านลักษณะนิสัยบางประการที่ควรสร้างเสริมหรือปลูกฝังนั้น มีความสัมพันธ์สูงที่สุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะคุณลักษณะในด้านนี้แต่ละเรื่อง ผู้บริหารสามารถที่จะส่งเสริมสร้างสรรคแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นกับนักเรียนได้อย่างสะดวก และเห็นผลชัดเจนที่สุด เช่นการ

ส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้มีสุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์ มีอัตราการลาป่วยน้อย การเป็นผู้เชื่อมั่นในระบบประชาธิปไตย การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา สิ่งเหล่านี้ผู้บริหารเพียงแต่ให้ความสำคัญ รวมทั้งความสนใจและใช้อำนาจหน้าที่ที่มีอยู่สิ่งการออกไป สอดส่องให้เกิดการปฏิบัติอย่างจริงจัง ตามมา

เมื่อพิจารณาถึงความสัมพันธ์ ระหว่างรายด้านของการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนกับรายด้านของคณาจารย์นักเรียน พบว่าการปฏิบัติงานด้านห้องสมุดของผู้บริหารโรงเรียน มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง กับลักษณะนิสัยบางประการที่ควรสร้างเสริมหรือปลูกฝังที่เป็นเช่นนี้น่าจะเป็นการซ้ำและซ้ำคลั่งไปอีกครั้งหนึ่งว่า การปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหาร ด้านห้องสมุดมีความสัมพันธ์ต่อกัน ซึ่งผู้บริหารเป็นผู้ที่สามารถส่งเสริมให้มีการจัดการเกี่ยวกับห้องสมุดได้มากที่สุด และผลจากการส่งเสริมดังกล่าว จะส่งผลต่อนักเรียนให้เป็นผู้มีนิสัย รักการอ่านสนใจการค้นคว้า ด้วยตัวเอง ได้รับความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการปฏิบัติตนและประสบการณ์ต่าง ๆ ตลอดจนการฝึกฝนตนเองให้เป็นคนมีคุณลักษณะที่ดีต่อไป

5.5 ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกับคุณลักษณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งจะเสนอแนะไว้ดังนี้

5.5.1 การปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา

1) ภาพรวม

จากผลการวิจัยซึ่งพบว่าผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ถึงแม้ว่ามีระดับของการปฏิบัติงานวิชาการอยู่ในระดับมากในทุก ๆ ด้านก็จริงอยู่ แต่การปฏิบัติงานวิชาการในงานต่าง ๆ ได้แก่ งานด้านการนิเทศภายใน งานด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ งานด้านวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน งานด้านประชุมอบรมทางวิชาการและงานด้านห้องสมุด งานดังกล่าวเหล่านี้มีผลการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก พื้นที่ปานกลางขึ้นมาเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นว่าการปฏิบัติงานในด้านนี้ของผู้บริหารยังจะต้องได้รับการส่งเสริมพัฒนาปรับปรุงประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานให้มากยิ่งขึ้น

โดยหน่วยงานต้นสังกัดซึ่งได้แก่ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ควรจะต้องค้นหา สภาพปัญหาและสรรหามาตรการเร่งรัดและพัฒนาต่อไป

2) ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้

ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ควรจะต้องเพิ่มประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานวิชาการด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ให้มากขึ้น โดยเฉพาะ งานการดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการใช้หลักสูตรโดยการวิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุ ทั้งในส่วนของบุคลากรและปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง ว่าสาเหตุที่มีระดับของการปฏิบัติอยู่ในระดับ ปานกลาง เป็นเพราะสาเหตุใด และควรแก้ไขอย่างไร

3) ด้านการเรียนการสอน

ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ถึงแม้ว่ามีระดับของการปฏิบัติงานวิชาการด้านการเรียนการสอนอยู่ในระดับมากในทุก ๆ งานก็จริงอยู่ แต่การปฏิบัติงานวิชาการในงานการติดตามช่วยเหลือแก่ครูและนักเรียน ที่มีปัญหาเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนยังมีระดับของการปฏิบัติงานอยู่ในระดับที่จะต้องส่งเสริมและเร่งรัดให้มากยิ่งขึ้น เพื่อให้โรงเรียนประสบผลสำเร็จในการจัดการศึกษาให้มากยิ่งขึ้น

4) งานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน

การปฏิบัติงานวิชาการในด้านงานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน จากผลการวิจัยทำให้ทราบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีการปฏิบัติงาน ในงานการติดตามและประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอขึ้นมีอยู่เพียงระดับปานกลางเท่านั้น ดังนั้นจึงเป็นเรื่องที่ผู้บริหารโรงเรียน หน่วยงานในระดับอำเภอและระดับจังหวัด ควรที่จะต้องเร่งรัดและหาทางหรือ มาตรการตรวจสอบการปฏิบัติงานในด้านนี้ให้มากยิ่งขึ้นกว่าที่เป็นอยู่

5) ด้านวัดผลและประเมินผล

การปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ในด้านงานวัดผลและประเมินผลการเรียน การสอน แม้ว่าโดยภาพรวมจะปฏิบัติอยู่ในระดับมากในทุกงานก็ตาม แต่เรื่องของการส่งเสริมให้มีการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกกลุ่มวิชาทุกระดับชั้นและนำผลการวิเคราะห์มาใช้ในการปรับปรุง การเรียนการสอนนั้น ผู้บริหารโรงเรียนตลอดจนหน่วยงานในระดับอำเภอและระดับจังหวัด ควรที่จะต้องเร่งรัดและหาวิธีการหรือมาตรการส่งเสริมการปฏิบัติงานในด้านนี้ให้มากยิ่งขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ ควรต้องให้ความสำคัญต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนที่อยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจอย่างยิ่ง

6) ด้านงานห้องสมุด

ผู้บริหารโรงเรียนมีการปฏิบัติงานวิชาการด้านงานห้องสมุด ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก จึงเป็นเรื่องที่น่าอินตี่ที่แสดงให้เห็นว่างานด้านนี้ มีความพร้อมและสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นกว่าที่แล้มา อย่างไรก็ตาม ในเรื่องของการประเมินผลการดำเนินงานห้องสมุดเมื่อสิ้นภาคเรียนหรือสิ้นปีการศึกษา นั้น ผู้บริหารโรงเรียนควรต้องแก้ไขอยู่บ้างเพื่อให้งานด้านนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

7) ด้านงานนิเทศภายใน

ผู้บริหารโรงเรียนควรมีการปฏิบัติงานด้านการนิเทศภายใน ในงานการประเมินผลการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องให้มากกว่าที่เป็นอยู่ในขณะนี้ ควรจะมีการกำหนดตัวบุคคลากรที่จะนิเทศ มีวิธีการและขั้นตอนในการประเมินผลการนิเทศที่ชัดเจน มีเครื่องมือสำหรับตรวจสอบคุณภาพการศึกษา นอกจากนี้ การดำเนินการที่ต่อเนื่อง เป็นสิ่งที่จำเป็นจะต้องดำเนินการอย่างมีการวางแผนและกำหนดเวลาที่ชัดเจน เพื่อให้งานด้านนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

8) ด้านงานประชุมอบรมทางวิชาการ

ผู้บริหารโรงเรียนควรส่งเสริมให้มีการจัดการประชุมอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับปัญหาของงานวิชาการในโรงเรียน มีการประเมินผลการประชุมอบรมทุกครั้ง แล้วนำผลมาปรับปรุงแก้ไขการเรียนการสอน ตลอดจนส่งเสริมให้มีการรายงานผลการไปประชุมอบรมหรือสัมมนาด้านวิชาการทุกครั้ง สิ่งเหล่านี้ผู้บริหารรวมทั้งหน่วยงานต้นสังกัด ควรจะต้องเร่งรัดและพัฒนาให้มากยิ่งขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ เพื่อนำผลมาปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้นต่อไป

5.5.2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

จากผลการวิจัย แม้ว่าโดยภาพรวมนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จะมีระดับคุณลักษณะอยู่ในระดับมากทุกด้านก็ตาม หน่วยงานในทุกระดับคงจะต้องส่งเสริมและสนับสนุนงานในด้านนี้ดำเนินการต่อไปอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเสริมสร้างคุณลักษณะด้านคุณสมบัติที่ต้องการเน้นในเรื่องการรู้จักคิด วิเคราะห์และตัดสินใจอย่างมีเหตุผล ด้านลักษณะนิสัยบางประการที่ควรสร้างเสริมหรือปลูกฝัง เรื่องการเป็นผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ การเป็นผู้ใฝ่หาความรู้ด้วยตัวเอง และด้านคุณธรรมบางประการซึ่งเป็นลักษณะนิสัยที่ดีของคนไทย และควรปลูกฝัง ในเรื่องของความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อสังคม ทั้งหมดดังกล่าวเป็นเรื่องที่

ทุกฝ่ายควรร่วมกันปรับปรุงแก้ไขให้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนและผู้ปกครอง เพื่อสร้างลักษณะที่ดีให้เกิดขึ้นกับนักเรียนต่อไป

5.5.3 ความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน กับคุณลักษณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

จากการวิจัยที่พบว่า การปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกับคุณลักษณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา มีความสัมพันธ์ต่อกันในระดับปานกลางและมีทิศทางเดียวกันนั้น แสดงให้เห็นว่าการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารมีแนวโน้มของการก่อให้เกิดคุณลักษณะที่ดีต่อนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้ในระดับหนึ่ง จึงเป็นเรื่องที่หน่วยงานในระดับอำเภอและระดับจังหวัด ควรที่จะให้การสนับสนุนส่งเสริมการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการสนับสนุนและสร้างคุณลักษณะที่ดีให้เกิดขึ้นกับนักเรียนชั้นประถมปีที่ 6 อีกหนทางหนึ่งต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

- 1) ควรศึกษาถึงปัญหาและสาเหตุของการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนด้านการนิเทศภายใน ด้านวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ว่ามีปัญหาลูกอยู่ในระดับใดและมีสาเหตุมาจากสิ่งใด
- 2) ควรศึกษาถึงความสัมพันธ์ถึงตัวแปรหรือองค์ประกอบด้านอื่น ที่จะมีผลสนับสนุนต่อการก่อให้เกิดคุณลักษณะนิสัยแก่นักเรียนว่าองค์ประกอบใดที่มีผลมากที่สุด
- 3) ควรศึกษาถึงการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียน เกี่ยวกับการปฏิบัติงานในด้านอื่น ๆ ว่า งานใดจะมีความสัมพันธ์ในระดับที่สูงกว่าการปฏิบัติงานวิชาการ
- 4) ในการศึกษาคุณลักษณะของนักเรียน ควรจะศึกษาให้ใกล้ชิด และมีช่วงระยะเวลาที่เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยการทำการศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพ หรืออาจมีการปรับปรุงเครื่องมือให้เป็นแบบสังเกตหรือแบบสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนและใกล้เคียงกับความเป็นจริงให้มากยิ่งขึ้น